

Teodora Dimova

Andreja

Teodora Dimova Szófiában született 1960-ban. Angol szakon szerzett diplomát. A Bolgár Nemzeti Rádió szerkesztője.

Regényei: *Emine* (2001), *Majkite* (Az anyák). A 2004-ben írt művel, amelyből e részletet vettük, elnyerte a Razvitie irodalmi nagydíjat

1999 óta hét drámával van jelen a bolgár színházi világban. Több fesztiválon aratott sikert műveivel.

Néhány elveszett tinédzser mesél a könyvben az életéről – a magányáról, arról, hogy szüleik, tanárai, környezetük nem érti meg őket. A kiválasztott szemelvényben Andreja azzal a teherrel birkózik, amit apja és anyja visszavonhatatlanul elrontott élete és öröklődése ró rá, s amelytől ép lélekkel nem, csak magára vett büntudattal próbálhat meg megszabadulni. A mai kor elveszett nemzedékének ifjú tagjai magukra hagyatva megpróbálják felfogni a felnőttek világát, amelynek a küszöbén állnak. Valaki kérdéseket tesz fel nekik. Összszavarodva beszélnek ki, ami lelkük mélyén rejlik. Csak a végén derül ki, hogy amit követünk, az nyomozás egy gyilkosság ügyében.

Teodora Dimova második regénye megrendítő lélekelemzés, mely a krimi szárait is magában hordozza. A lelki egyensúlyukat nem leelő gyerekek gyilkossággal lépnek be a felnőttek világába, megölik az egyetlen embert, akinek sikerült magához édesgetnie őket, az osztályfőnöküket, Javorát. Igen, azt a személyt, akit folyton emlegetnek az elbeszéléseikben, akit imádnak.

Teodor Dimova könyve mindannyiunkat vádol, akik hagyjuk, hogy gyermekeink a szeretettől megfosztva odavessék ártatlanságukat a kilátástalanságnak, kiáltás egy lélektelen társadalom megmentéséért.

Nézte őt, ahogy jön lefelé a lépcsőn – lelassult mozgásával, használtan vett fehér ruhájában, nem fogadta el a ruhákat, amiket Pavel vett neki, mert Pavel nem ad pénzt, hogy magam vegyek ruhákat magamnak, hanem eljön velem az üzletbe; a használtan vett fehér ruhájában, még arra se vette a fáradságot, hogy kimossa, így a szegénység, a nyomor, az idegenség, a

nélkülözés jellegzetes szaga áradt belőle, azok felsőbbrendűségéé, akik ezeket a ruhákat odaajándékozzák, az európai gazdagok felsőbbrendűsége, a szép anyagaik, az illataik önérzete – a ruhája fehér volt, a pólója elejére valami jel volt nyomtatva, amely a hippik száz évvel ezelőtti jelére hasonlított, arra a jelre, amely után ment, és valószínűleg összekeverte a pólon lévővel, sőt

valószínűleg ezért vette meg a pólót, teljes két levát adott érte, mert összetévesztette a hippik jelével a pólón lévő, meghatározhatatlan jelet. De ha Andreja megkérdezte volna – azt hitted, hogy ez a hippik jele, azért vetted meg a pólót, ugye? Butaság!, felelte volna Hrisztina, rámeresztette volna hatalmas kék szemét és az alatta lévő még nagyobb táskákat, te meg, folytatta volna Hrisztina, honnan ismerhetnéd a hippik jelét, te tizennégy éves pisis, mit tudsz te a hippikről, mindent tudok, mama, válaszolta volna Andreja, mindent, mindent tudok róluks, a kinyúlt ruháikat, az elnyűtt pulóvereiket, hogy nem volt farmer, az iskolai egyenruhátokat, hogy hogy nyírtak meg benneteket a kapuban, mint a nyájat, a WC-ben való cigizéseket is tudom, a Sztolicsnaja vodkát, fel nem foghatom, hogy tudtátok meginni, a bulikat, ahova tizenegy óráig engedtek el titeket, hogy nem voltak pólók, hogy nem voltak hanglemezek, akkoriban „bakelit”-nek neveztétek őket, „bakelit”!, mondta szinte kiabálva Hrisztina, pontosan, anyu, tudom, azt mondtátok: megvan a Bad Company legújabb bakelitje, például, honnan ismered a Bad Company-t, ismerem, anyuci, az apuval, a barátaitokkal való beszélgetéseitekből, mert ugyebár egy bizonyos pillanattól kezdve, amikor vendégségben vagytok vagy amikor nálatok vannak vendégek, csak arról beszéltek, anyu, a bakelitekről, a bulikról, az egyenruhákról, a kommunizmusról – anyu, kérlek, ne menj el, miért? kérdezte Hrisztina, és a szeme valahogy megdermedt a térben, az egyik annyira ijesztő mozdulatlanság, és Andreja nem bírta válaszolni neki, az volt az érzése, hogy az anyja meghal ebben a néhány másodpercben, amikor megdermed, nem volt biztos benne, hogy újra meg fog mozdulni, miért ne menjek el ma este? kérdezte ismét csodálkozva Hrisztina,

mintha mi sem történt volna, csak sétálni fogok, nézett rá Hrisztina még furcsábban, csak sétálni fogok az éjszakai utcákon, ugye tudod, tudom, anyu, felelte Andreja, én pedig követni foglak és elbújok, és félni fogok az utcákon, ahol te jársz, hogy lemenjek veled az aluljárókba, beleverszek utánad a parkokba, figyeljelek, kövessetek, az éjjelnappali boltokban hátrat fordítsak neked, te meg elmenj mellettem, és még csak ne is sejtsd, hogy ott vagyok, hogy lássalak, ahogy körül nézel, ahogy a zsebedbe dugod az üveg vodkát, ahogy újból körül nézel, olyan ijedten, olyan alacsonyan, olyan kicsin, kék szeműn, a szemed alatt a hatalmas táskákkal, hogy remegjek érted, nehogy elkapjanak a vodkával, hogy lássam, hogy ülsz le egy padra, hogy húzod meg az üveget, hogy gyújtasz rá az első cigire, hogy mennek el melletted egyfolytában különböző alakok, és te azt ajánlgatod nekik, hogy igyatok vodkát, és néhányan közülük leülnek melléd, bedrogozva, részegen, és ti egy üvegből iszátok a vodkát, ilyenkor én belefáradok a sötétben ácsorgásba a bokrokban, egy fa mögött, belefáradok abba, hogy kövessetek, meggyűlöllek, annyira meggyűlöllek, hogy a gyomrom is belefájdul, és sikerül nem elbőgnöm magam, és sikerül nem beleordítanom tele torokból a csöndbe, az éjszakába, néhány méterre tőled és az alkalmi társaságodtól, miért, miért, Uram, miért adtál más gyerekeknek anyát, nekem meg ezt a hitvány, ezt a szemét alakot, akinek a lelke gyógyíthatatlan betegségben szenved, ennek a szemét alaknak miért nem sikerült megbirkóznia a sebbel a lelkében, pedig másoknak sikerült, miért dönti magába így az alkoholt, mi hiányzott neki, mit akart, itt voltam neki én, az apu, a munkája, végül is nem elég ez, mit akarhat még az ember az élettől, és honnan jött a be-

tegsége, az egész szerencsétlenség, ami sugárzik belőle, a romlás, a zül-
löttség, miért szenvedsz, mi hiányzik
neked, kérdezte tőle egyszer Andreja,
nem vagy elégedett, mindenünk meg-
van, apu dolgozik és eleget keres, mi-
ért vagy mindig olyan szomorú, anyuci,
miért nem nevensz, miért nyúlik meg
olyan rettenetesen az arcod, mondd
meg, kérlek, mondd meg, és Hrisztina
így felelt: reggel úgy ébredék, mintha
egy üst kátrányból húztak volna ki nagy
kínnal, még lélegezni is nehezemre
esik, fizikai fáradtságot érzek, mintha
egész nap dolgoztam volna, és minden
fekete, fekete, fekete, és nem akarok
felkelni, és már nem akarok lélegezni,
és semmi sem tud örömet szerezni,
minden új gondolat csak nyomaszt,
egyre jobban és jobban beletaszít a bá-
nat kátrányába, és nekem nem örülsz,
kérdezte őt Andreja, nem, nem örülök,
Andreja, egyáltalán nem örülök, tudod,
minél jobban megnősz, annál jobban
sajnálom, hogy megszülettek, sajná-
lom, hogy hozzámentem Pavelhoz, saj-
nálom, hogy élek, sajnálom, hogy egy-
általán megszülettem, és ti ketten
Pavellal szörnyen a terhemre vagytok,
be kell vallanom neked, kicsim, hogy
néha még magam előtt is titokban el-
képzelem, hogy elütött benneteket a
villamos, egyszerre mindkettőtöket,
hogy sírok a temetéseken és fekete
szemüveget viselek, de a lelkem mé-
lyén örülök, mert most már nyugodtan
öngyilkos lehetek, anélkül hogy attól
tartanék, hogy az öngyilkosságom
megnyomorítja a lelkedet, az életedet,
a sorsodat, de anyu, hogy mondhatsz
ilyet nekem!, kérdezte Andreja, és a ke-
zét az anyja hosszú szőke fürtjeibe fúr-
ta, hogy lehetsz ilyen szép és ilyen bol-
dogtalan, anyuci, tényleg szépnek tar-
tasz?, kérdezte Hrisztina, mindenki
szépnek tart téged, az apu, a barátaid,
a kollégáid, apu azt állítja, hogy hajdan

mindenki szerelmes volt beléd, hajdan,
hajdan, ismételte meg Hrisztina, haj-
dan, de most nem, most nem adják
meg a mobilszámukat, nem nyitják ki
az ajtót, ha elmegyek hozzájuk, leta-
gadják magukat, ha telefonon keresem
őket, csak hallgatnak és néznek en-
gem, ha úgy adódik, hogy beszélge-
tünk, honnan jött ez a boldogtalanság,
Andreja, az örömmek ez a hiánya, ez
betegség, Andreja, ez az élni nem aka-
rás, a világnak és az égnek ez a tagadá-
sa, nem tudom, Andreja, arra gondo-
lok, hogy fizetek valakinek, hogy lőjön
le, hogy gyilkost fogadok fel a saját el-
pusztításomra, nem mondhatsz ilyene-
ket nekem, anyuci, nincs jogod ilyene-
ket mondani nekem, ha beleegyezel,
hogy te lőj le engem, Andreja, gyer-
mekem, a legjobbat teszed velem, amit
az anyáddal tehetsz, egyetértesz,
Andreja, büszke leszel rá, hogy nagyon
nagy jót tettél az anyáddal, ne, kérlek,
a sírás felidegesít, tudod, hogy sírással
semmire se lehet menni, csak a meg-
öléssel, ez a dolog a sírással csak kita-
láció, van gyógyszer a sírás ellen, ha to-
vább sírsz, te pedig már egész éjjel
sírsz, adok neked egyet az én gyógy-
szereim közül, amelyek a sírás ellen
vannak, amelyek megölik a sírást, úgy,
ahogy én akartam tőled, hogy megölj
engem! Ha megölsz engem, Andreja,
ha megölöd az anyádat, nem anyagyl-
kos leszel, hanem anyamegmentő, ki-
találok neked egy tervet, hogy hogyan
ölj meg, természetesen jobban szeret-
ném, ha egy profi tenné meg, de látod,
az apád még öt levát sem ad nekem,
hogy anyim lenne, gondolod, hogy
nem próbáltam meg, hogy nem léptem
kapcsolatba, kapcsolatba léptem,
Andreja, megpróbáltam, ötezer euró a
tarifa, a fele a gyilkosság előtt, a másik
fele a gyilkosság után, de az én ese-
temben az egész összeg előre, és
Andreja lecsúszik az ágyról, fuldokolva

a sírástól, vörös szemekkel, amelyek elmosódtak a könnyekben, abban az öntudatlan állapotban, amelyet a végtelen sírás és a hosszú sírás okozta szomorúság idéz elő, abban az állapotban, amelyben az okok elmosódnak, abbanakábulatban, mintha Hrisztinának sikerült volna kitépni a lánya lelkének egy darabját, mintha hosszan erőlködött volna, és végül sikerült volna kitépnie, és most mohón tömte volna magába, álnokul rágcsálta, lerágta Andreja lelkének darabkáját, talán azt gondolta, hogy az erőt ad neki, vagy legalábbis megfertőzheti a lányát is a saját betegségével, és ketten együtt fognak betegeskedni, és együtt fognak bemenni a szomorúság, a kárhozat és a szerencsétlenség kátrányosüstjébe, és együtt fognak kijönni onnan, mintha Hrisztina mások számára láthatatlan keresztet hordozott volna, mintha saját maga számára is érthetetlen bűnért vezekelve. Pavel és a barátai hangja visszhangzott az előszobában, ahová Andreja kísérte ki az anyját a számára érthetetlen éjszakai röppályáira, amelyeken évek óta mozgott és álmodozott a halálról, a mozdulatai lelassultak a gyógyszerektől, lassan és koncentrálni ment le a lépcsőn, erősen kapaszkodott a korlátba, a lift előtt megállt, kinyitotta az ajtaját, nem volt elég ereje, hogy gyorsan és ügyesen szálljon be a liftbe, mielőtt a hatalmas vasajtaja rácsukódna, összenyomná a vállát, ő pedig megtántorodna, és Andreja fentről nézte őt, és a szíve összeszorult az anyja iránt, a gyógyszerei iránt, az éjszakai sétái iránt érzett sajnálattól, attól, hogy a lift vasajtaja rácsukódott és összenyomta a vállát, és ő megtántorodott, büntudattal fordult felé, és a tekintetével azt mondta: ne haragudj, bocsáss meg, hogy ilyen vagyok, hogy még egy liftbe se tudok rendesen beszállni, és megnyomta a gombot, és elindult le-

felé. Kint tombolt a nyár, a futball-világ bajnokság döntője ment, és az apja és a vendégei a nappaliban nevetgéltek, a hűtő tele volt sörrel, és senki nem vette észre és nem aggódott azon, hogy Hrisztina elment, Pavel és a többiek úgy tekintettek rá, mint egy élettelen tárgyra vagy egy bosszantó részletre, amihez már régen hozzászoktak, és beletörődtek az elrövedezésébe, a hallgatásába, a lelassult ritmusú jelenlétébe, amíg áthalad a szobán. Ha ott maradt velük, Hrisztina – akit a gyógyszerek lebénítottak, majdnem mozdulatlaná tettek – csendesen lehajtotta a fejét, és maga elé meredt, mint egy szegénylős diáklány, de valójában elaludt, azokba a meddő és zavaros álmaiba merült, amelyekből még félelmetesebb volt felébredni. Pavelnek régóta volt már szeretője, a gimnáziumi első barátnője, az egyetlen nagy szerelme, aki férjhez ment és elvált, és néhány éve Pavel és Ina újra együtt járt, de Pavel, ahogy Andrejának elmagyarázta, nem akart elválni Hrisztinától, nem azért, mert szerette őt, nem azért, mert sajnálta, hanem mert az etikának vannak alapvető törvényei, amelyek szerint nem hagyhatja őt ebben az állapotban egyedül. Ezt mondta a lányának. Egy este rábeszélte a lányát, hogy menjenek el együtt egy étterembe, és megmagyarázta neki, hogy sohasem szerette az anyját, és nem is tudja, miért vette el feleségül. Vagyis tudom, tudom, folytatta Pavel, és most elmondom neked: mert Ina, az egyetlen nagy szerelmem férjhez ment, miután szakítottunk, és én nagyon féltékeny voltam, és gyereke született, és én is akartam családot, feleséget és gyereket, hogy olyan legyek, mint Ina, komoly ember, akinek családja és felelőssége van, úgy, ahogyan Inának, meg akartam bosszulni őt, azt akartam, hogy féltékeny legyen rám, és legyen olyan bol-

dogtalan, amilyen én, és elvettem az anyádat, és te azonnal megszületted, és én komoly emberré váltam, akinek családja és felelőssége van, és továbbra is folyton Inára gondoltam, nyomon követtem az életét, néha láttam őt, és egyre jobban szerettem, egyre féltékenyebb voltam rá, állandóan fájdalmat akartam okozni neki, meg akartam bosszulni őt, azt akartam, hogy az enyém legyen, hogy szeretkezzek vele, hogy vele éljek, hogy gyerekeim legyenek, sok gyerekem vele együtt. Sajnálom, válaszolta neki Andreja, sajnálom, hogy csak egy gyereked van, és ő sem Inától, hanem Hrisztinától, sajnálom, apu, hogy én jutottam neked, sajnálom, hogy megszülettem, ne, ne sírj, sápadt el Pavel, félreértettél engem, Andreja, tényleg félreértettél, mindenki minket néz, kérlek, csendesebben, kérlek, menj ki, Andreja, imbolyogva kiment az étteremből, a vendégek csodálkozó és sajnálkozó tekintetétől követve, és Pavel is kiment nem sokkal utána, utolérte, és megfogta a vállát és megrázta, és Andreja látta, hogy ő is sírt, hogy nem tud megszólalni, hogy fojtogatták őt a szavak, amelyeket az imént mondott ki, Andreja, gyermekem, Andreja, gyermekem, és a haját simogatta, meg tudsz nekem bocsátani, mondd, meg tudsz nekem valaha bocsátani, és a vállát rázta a zokogás, és magához szorította őt, és most darabokra török és a kezében maradok, gondolta Andreja, és a szakállá szúrta a szemét, míg a férfi elborította a csókjaival, ígérem, jelentette ki az égnek és a gyermekének, ígérem, hogy soha, soha, soha nem lesz másik gyerekem rajtad kívül, csak bocsáss meg, ha tudsz, Andreja, gyermekem, és mindketten kéz a kézben elindultak a nyári utcán, átölelve egymást, derűsen és tisztán, mintha éppen most találták volna meg és ismerték volna fel a szeretetet.

Ettől a naptól kezdve Ina megismerkedett a családi barátaikkal és fokozatosan a család legközelebbi barátjává vált, a legkedvesebb barátjává, aki helyettesítette Hrisztinát a családi ünnepeken, a hétvégéken, karácsonykor és húsvétkor, Hrisztina otthon maradt a legkedvesebb kaktusza mellett, a gyógyszerektől kábultan, egy pontra meredve, az örültek egyenletes és jellegzetes imbolygásával, az óceán mélyéről jövő hangokkal, amelyek beszéltek hozzá, a szomorúság poklának látomásaival, amelyek körülötte keringtek, feneketlen depressziói feketeségével, amelyek mérges pókként itták át a lakást, beleivódtak, a fotelekbe, a szőnyegekbe, a tapétába, Hrisztina szemébe, amely valaha olyan kék és áttetsző volt; vigasztalansága és rémülete, szomorúsága, betegsége elüldözte Andreját és Pavelt a lakásból, és ők beültek a kocsiba és elmentek Ináért és a gyerekéért, és elmentek ebédelni valahova messze, messze, messze a várostól és Hrisztinától, Andreja és Ina gyereke játszottak és egymást licitálták túl, ki milyen banda tagja, melyik Counter strike klán tagja, és kinek hány szerelme volt, és ki merre járt a tengernél, és milyen linkek vannak a Neten és kivel chatel, ezalatt Pavel és Ina kítették az üveg vörösbor, dohányoztak, és egyfolytában fogták egymás kezét, és egymás szemébe néztek, és a gyerekek nem mertek közelíteni az asztalhoz, hogy ne rombolják szét a Pavel és Ina körülötte szerelemgubót, amely egyedül volt képes a biztonság és a melegség érzését kelteni számukra. Amikor délután hazamentek, Hrisztinát ugyanabban a pózban találták, ugyanabban a helyzetben, ugyanarra a pontra meresztve a tekintetét, néha az eltelt időt csak az elszívott cigaretták számából lehetett észrevenni, és ilyenkor Andreja folyton kérlelte az apját, hogy

állítsák le az erős gyógyszereit, és csak a szinten tartókat kapja, hogy legalább mozogni tudjon, hogy legalább beszélni tudjon, hogy ne bénítsák le ennyire a mozdulatait és az agyát, de akkor kórházba kerül, mondta Pavel, ugye senki nem akarja, hogy kórházba menjen, nem, üvöltött fel Andreja, senki nem akarja, hogy kórházba menjen, akkor nagy dózisban kell adnunk neki az erős gyógyszereket, amelyek megfékezik a rohamait, még egy hónapig lesz ilyen állapotban, a rohamok elmúlnak tél elején, és lecsökkentjük az adagot a szokásosra, jó, apu, suttogta Andreja, és ketten elkezdték levetkőztetni Hrisztinát, mint egy régi, csúf babát, felhúzni rá a pizsama nadrágszárait, beledugni a merev karját a felsőrészbe, kikísérték őt a fürdőszobába és odaadták neki a fogkefét, azt mondták neki, hogy mosd meg a fogát, ő pedig állt mozdulatlanul, kezében a fogkefével, nézte a saját képét a mosdó feletti tükörben, mosd meg a fogad, mosd meg a fogad, és Pavel elkezdett kiabálni, Hrisztina, hallod, mosd meg a fogad, büdös vagy, szagod van, egyáltalán nem váltasz fehérneműt, nem fürdesz, már nem lehet melletted megmaradni, anyuci, drága anyukám, mosd meg, kérlek, a fogad, suttogta a fülébe Andreja, apa őrjöng, apa már nem bír téged elviselni, mert nagyon büdös vagy, nem tud egy szobában aludni veled, mert iszonyú szagod van, már régóta a díványon alszik a nappaliban, mert te nem mosod meg a fogad, és ő nem tudja kialudni magát, és nagyon, nagyon ideges, és ezekre a megsemmisítő érvekre Hrisztina kivette a műfogsorát, kinyitotta a vízcsapot, és merev mozdulatokkal elkezdte mosni a fogkefével a fogát, fogkrémet is kell tenni a fogsorra, mondta Pavel, és a hangja megtört volt, egy kettétört hang, és a tekintete nehézkesen és lassan követte Hrisztina moz-

dulatait, kezének szorgos mozdulatait, a nő csak sikálta, sikálta és sikálta a rózsaszín fogínyét, majd megfordította és folytatta a sikálást a másik oldalán, amíg Pavel ki nem rántotta a kezéből, amíg le nem öblítette, amíg vissza nem tette a szájába, Hrisztina hatalmas kék szemében rémület tükröződött, amikor Pavel megragadta a fogsorát, rémület az erős kezétől, attól, hogy szétnyitotta a száját, az érthetetlen szavaktól, az erős hangjától, Andreja nyugtató suttogásától, a hangok visszhangzásától a fürdőszobában, amelyek egy hatalmas, nehéz labdává álltak össze, amely a fejében pattogott, a hanglabda a fejében süvített és pattogott, és a kórházi fürdőszobára emlékeztette, ahol slaggal fürdették, ahová meztelenül vitték be – őt és még néhány hozzá hasonlót –, durván vetkőztették le őket, meztelenek voltak, és az egyik ápoló elkezdte slaggal locsolni rájuk a vizet, erős víz-sugár, hosszú kefe, amivel beszappanozták őket, majd a legerősebben engedték meg a vizet, mindenki kiabált, mert a víz-sugár erős volt, mindannyian ösztönösen hátat fordítottak, és az ápoló úgy csapkodta a vízzel a hátukat, mint egy ostorral, a hónuk alját, a lábuk közét az erős víz-sugárral, a talpukat, a hajukat, majd fehér lepedőbe csavarták őket, mert törülköző nem volt, és visszavitték őket a szobába, és azt mondták nekik, hogy törülközzenek meg és aludjanak.

Andreja hallgatta Pavel hangját, Ina mély hangját, akinek mindig sikerült nevetést fakasztania, a legszomorúbb történetet is viccesen mesélte el, könnyed, vidám és légies érzés volt vele lenni, majd ismét a kitoró nevetést, már majdnem fél kilenc volt, amikor a vb-döntőnek kezdődnie kellett, igen, a hűtő csordultig volt hidegtől párás Becks sörökkel, jéghideg ánizspálinkával és vodkával, salátákkal, fa-

latkákkal, sajtokkal, gyümölcslevekkal, Andreja most majd mindjárt bemegy hozzánk, és mind azt fogják kérdezni tőle, hogy hogy megy az iskola, milyen jegyei lesznek az év végén, hogy megy a francia és az angol? Van-e már barátja, vagy még mindig az egész osztály együtt mászkál, és valaki folyton felkiált: Istenem, ezt a nemzedéket! Mi az ő korokban!... Igen, úgy váltogattuk a csajokat, mint a zsebkendőt, akkoriban így mondtuk, emlékeztek? Tizenhárom éves korukban defloráltuk a lányokat, tizennyolc évesen már nők voltak és túl voltak néhány abortuszon, ezen a helyen valaki jelentőségteljesen hozzátesszi: illegálisan, természetesen illegálisan, hogyan másképp, mert szülővel kellett menni az abortuszra, és akkoriban melyik szülő viselte volna el az abortuszt, melyik szülő hagyta volna egyáltalán, hogy szóba kerüljön az abortusz, ezek szégyenletes dolgok voltak, szégyenletes, alantas és szemérmetlen dolgok, és egyáltalán nem illett beszélni róluk, ebben a pillanatban Ina elkerülhetetlenül odalép Andrejához és azt mondja neki mély hangján, teljes őszinteségével, amire képes: Andreja, ha neked ilyen problémád lesz, az első ember, akinek szólsz, én legyek, kislányom, és ekkor Andreja kiment a szobából, és némán elindult a lépcsőn az anyja után, mint egy kutya, követni akarta az anyját, menni akart az anyja után, majd ott akarta hagyni, és el akart menni Javorához és a többiekhez, legalább látom Javorát, gondolta, és már a gondolatától is valahogy felvidult, most pedig az anyja után akart indulni, mert Javorához még korán volt, követni akarta az anyját a néptelen utcákon, hogy érezze a szenvedést a mellkasában, hogy érezze, hogy olvad szét a szenvedéstől az anyja apró alakja miatt, aki úgy mászkált a néptelen utcákon, ahogyan a vi-

lágúrben járt volna – elveszetten, aprón, szerencsétlenül, elsötétült szemmel, lomha és örömtelen járásával, maga után húzva az életét, mint egy darab rongyot, a lánya lelkének darabjaira lépkedve, beleveszve a poros nyári utcákba, a szófiai szürkületbe, a kávézókba, ahol egy óra múlva mindenki a televízió kék képernyőjét fogja nézni, és a belőtt vagy kihagyott gólok miatti kiáltások, ordítások, a nyár, Andreja örömtelen, reménytelen nyara, a megölt öröm, Andreja széttépett lelke, a beteg anyja, aki úgy lépdelt előtte, mint egy gyerek, a szerencsétlen apja, aki odaadón próbálta nevelni őt, törődni a jegyeivel, tanárokat szerezni neki, figyelemmel kísérni az angolt, a franciát, a bolgárt és a matematikát, rendszeresen járni szülői értekezletre, betétet, hátizsákot, edzőcipőt, nyakláncot venni neki.

Voltál valaha boldog, anyu, kérdezte egyszer őt, és Hrisztina őszintén felnevetett, sőt a szemében valami évdő csillogás jelent meg – igen, amikor gyerek voltam – szerettem katicabogarakat gyűjteni gyufásdobozba – szerettem elbújni a bokrok zöldjébe – ott más a csend – a bokrok csendje – a legkülönbözőbb zajokat lehet hallani, legyek és méhek zümmögését, bogarak repülését, a verebek szárnyainak csapkodását a leveleken – nagyon alacsony voltam, és felfelé fordított arccal álltam – és a zöld szín egybeolvadt az ég kékjével, és láttam egy katicabogarat, és az ujjamra tettem, valamilyen sárgás nyomot hagyott maga után, aminek földszaga, fűszaga, erdőszaga volt, és akkor óvatosan betettem a katicát a gyufásdobozba, és igen, akkor boldog voltam.

Szeretsz engem, anyu?

Nem tudom, hogy ez szeretet-e, Andreja. Amikor nincs kedved semmit se tenni a gyerekedért. Amikor az

egyetlen fontos dolog a világon a saját boldogtalanságod.

És szeretted aput?

Nem, természetesen nem.

Akkor miért mentél hozzá feleségül?

Mindenki házasodott. Nekem is ugyanezt kellett tennem.

És sohasem voltál boldog veled?

És hosszas gondolkodás után: nem, azt hiszem, nem, azt hiszem, csak a bokrokban voltam boldog, csak akkor, amikor katicákat gyűjtöttem.

Andreja és Hrisztina hallgatnak. Egymás szemébe néznek. Érzik, hogy össze vannak kötve, hogy függnek egymástól. Az egyiknek tennie kell valamit a másikért. Hrisztinának törődnie kell Andrejával, vagy legalább azt kell neki mondania, hogy szereti. Vagy akár csak meg kell simogatnia. Vagy akár csak meg kell érintenie a kezét. Andrejának már nincs bőre. Nem veszi le a szemét az anyjáról. Akár csak a legapróbb jelre vár. Hrisztina leveszi róla a tekintetét, és máshova néz. Nincs mit várnod tőlem. Nem vagyok az anyád. Nem vagyok neked semmi. Csak rom vagyok. Keress magadnak anyát. Vedd rá Pavelt, hogy találjon neked. A sok szeretője egyikét, akik itt mászkálnak.

Csak egy van neki.

Tényleg? Ina? Nagyon szimpatikus. Ő lehet az anyád.

Nincs jogod ehhez, anyuci.

Senkinek nem tartozom semmivel. Mindenhez van jogom. Jogom van a bánatomhoz és a betegségemhez.

Anyu, mindenem fáj. Mindenem. Valami hatalmas súlyt cipelek. Azt hiszem, hogy én sem fogok tudni élni, mint ahogy te.

És mi az oka?

Te. Te vagy a seb bennem. Iszonyúan szeretlek. Nem akarok más anyát.

Vagy úgy. Tehát én vagyok a hibás.

Nem mondtam, hogy te... Le tudod győzni, anyu. Kérlek, győzd le miattam. Kergesd el Inát. Élj újra apuval. Mosolyogj. Járj el. Kezdj el dolgozni. Ne mászkálj el éjjel egyedül. Tedd meg értem, anyu.

És ekkor jött haza Pavel – magas atlétatermetével, magabiztos járásával, ereje teljében lévő férfi, erős és egészséges, hazajött a családjához – a boldogtalanságához és a boldogtalan lányához, hazajött az otthonába, ahol megállt az idő, pókhálóból és bánatból álló otthonába, sötétségből álló otthonába, leült melléjük összetörve, erősen és ragaszkodóan, nem szeretve és bűnösen, kielégületlenül, leült összetört élete mellé, kilátástalan szerelme mellé, Andreja azt figyelte, hogy a szakála hogy kezd őszülni, a haja hogy lesz egyre ritkább, hogy a két szeme közötti ránc hogy lesz egyre mélyebb, csodálkozva figyelte, hogy mindez hogy szépíti meg őt még jobban, mágneses vonzású férfi volt matt bőrszínnel, szinte szénfekete szemekkel, amelyek egy pillanat alatt lemeztelenítették a nőket, feltűzelték őket, elüldözték őket, megkívánták őket, úgy olvadtak egybe a melleiken, mint az izzó vas, megbolondították őket, Andreja szerette arcát belefúrni Pavel szakállába, szerette az illatát; szerette apja nagy és vastag szőrszárait, szerette az apját teljes kislányi, kiegyensúlyozatlan, most születő érzékiségével, de csak félig szerette őt, egész életében csak félig fogja szeretni őt, mert ő sem tudott segíteni az anyján, ki tud segíteni az anyján, ki tud megbirkózni a veleszületett magányával, a körülötte lévő sötéttel és csenddel, mintha Hrisztina az óceán különös mélyén élne és nem a szárazföldön, mintha valami sötétségből, vízből és levegőből álló föld alatti világ része lenne, és nem lenne a fény és az ég része, nem lenne e föld terének része.

Megöltem az apám, suttogta egy délután Hrisztina, amíg a hálószoba fényében állt, ernyedten, áttetszően, mozdulatlanul, nem volt biztos benne, hogy a szoba tele van-e emberekkel, hogy van-e valaki mellette, hogy Pavel nincs-e a fürdőszobában és nem fürdik-e, hogy Andreja nem tanul-e a matematika-témazáróra, Hrisztina – mozdulatlanul, átjárva a végéhez közeledő nap fényétől, átjárva az apja emlékétől, átjárva a saját bűnétől, az életétől, gyógyszerre utaltságában, hirtelen kezébe temette az arcát, nem beszélt senkihez, kivéve talán Istent, de abban a pillanatban ő nem volt a szobában, a szobában a lánya volt, Andreja, aki a ruhásszekrény rendetlenségében turkált, hogy megtalálja a pólóját, ne haragudj, anyu, nem hallottalak, megöltem, ismételte meg Hrisztina nagyon furcsán, amikor ötéves voltam, akkor kezdődött minden, a katicák és a kék meg a zöld az előtt volt, hogy megöltem volna, azután már nem voltak többé színek, megöltem a legnagyobb kortárs zeneszerzőt, az apámat, megöltem, mert otthagyt minket, engem és az anyámat, mert eldobott minket, mert beleszeretett abba a nőbe, mert az a nő megszülte neki Katalinát, azt a Katalinát, akinek a féltestvéremnek kell lennie, azt a Katalinát, a mandulaszeműt, a hosszú szeműt, a párdüctestűt, a nőstényszagút, akit az apám örülten szeretett, azt a Katalinát, a kurva lányát, a fekete ruhás kurváét, akitől mindenki elalélt, beleértve az apámat is, a legnagyobb zeneszerzőt, a fekete ruhás kurva elé rogyott, és elfelejtett engem meg az anyámat, elfelejtett minket, mintha sosem lettünk volna, elzavart minket a házból, ahol laktunk, hogy a helyünkre Katalina és a kurva költözzön, többször találkoztunk az utcán, és apa kényelmetlenül érezte magát, alig tudta megkérdezni, hogy vagy-

tok, mit csináltok, anyu pedig kiabált, éjjel kiabált és üvöltött, és szaggatta a hálóingét, és szaggatta a lepedőjét, és tépkedte az újságot és üvöltött, éjjel anyu összeszedte az újságokat és elkezdte tépkedni őket, mert nem volt más, amit szaggathatott volna a szőnyegeken kívül, azokat a török késsel szabdalta, amelyeket apu hozott Törökországból, mamikám, anyuci, mi van, Andreja a lábai elé rogyott, mamikám, félrebeszél, mondta neki Andreja, és Hrisztina krisztusi szemével ránézett, lelke legtisztább részével, szeme legfénylőbb részével, az igazat mondom neked, de Hrisztina nem tudta, kihez beszél, a fényhez vagy a véget érő naphoz, vagy a hegyhez, amelyik az ablakból látszott, az orgonához és a leírhatatlan illatához, Pavel pedig csakugyan a fürdőszobában fürdött, mennyi ideig fürdik az apád a fürdőszobában, mondta Hrisztina, mintha tényleg aggódna a vízért, ami folyt, a vízért, amely egyre drágább lett, a föld vizével spórolni kell, mondta Hrisztina az elébe lerogyott Andrejának, a víz fogy a földön és spórolni kell vele, az apád meg mindig annyi ideig fürdik, és szomorúan elmosolyodott, szívtépően mosolyodott el, mint egy halálraítélt, milyen víz, anyu, suttogta zavartan Andreja, hogy-hogy milyen víz, kicsim, hogy-hogy milyen víz! És mi történt aztán, sikerült el-suttognia Andrejának, miután az anyukád, vagyis a nagymamám, akit egyáltalán nem ismertem, ahogy a nagyapát sem, akit egyáltalán nem ismerem, összeszabdalta a szőnyeget a törökországi késsel, utána éhínség volt, mondta Hrisztina úgy, mintha egy nagyon pikáns történetet akarna elmesélni, éhínség volt és csak kenyér volt, ha volt sajt, mohón faltuk és nagy tömbökben, egy egész tömböt megettem kenyérral, folytatta Hrisztina meghökkenítő módon, el se tudom hinni, mondta

Andreja, te soha nem eszel sajtot, és Hrisztina nevetésben tört ki, azóta nem eszem sajtot, kicsim, azóta, és egy nap az apám, a nagy zeneszerző, akit csak az újságokban láttam, eljött hozzánk egy reggel, és anyu sokáig fürdött és sokáig festette magát és sokáig csinálta a frizuráját, egész éjjel, és hosszú ideig az arcán tartott valami borostyánleveleket, pakolást, bőrszépítő pakolást, és amikor reggel megláttam, nem hittem a szememnek, az anyám, a te nagymamád, akit te egyáltalán nem ismeresz, egy szellemre hasonlított, egy hullára, csak a koporsó és a virágok hiányoztak, annyira szörnyen nézett ki, annyira hidegnek, hogy kedvem lett volna kinyitni az ablakot, bár kint tél volt, és az apám, a nagy zeneszerző, akit már rég nem láttam, és akire te egyáltalán nem emlékszel, mert közvetlenül azután meghalt, elegánsan és frissen, életvidáman, ragyogóan, magasan, barna bőrüen és szemrevalóan, egy meséből kilépve megjelent az ajtóban, egyébként az apád nagyon hasonlít rá, azért mentem hozzá, az egyetlen előnye az volt, hogy rettentően hasonlít az én apámra, a nagy zeneszerzőre a szaros zenéjével, amit a többiekől lopkodott össze, szégyentelenül és pimaszul lopkodta a többi nagy zeneszerző zenéit, a zenéjében, Andreja, nincs semmi eredeti, csak kommunizmus van benne, csak a nagyságoknak való hízelgés, csak talpnyalás, csak lopás, ha valaha meghalod a nagyapád zenéjét, tudd, hogy semmi sem az övé belőle, hogy ez egy korcs zene, mint ahogy maga a nagyapád is korcs, aki egyáltalán nem volt érdemes arra, hogy megöljem, Andreja a lábánál ült aléltan, szemét a földre sütötte, a szőnyeg mintáit tanulmányozta, imádkozott, hogy az apja minél előbb jöjjön ki a fürdőszobából, jöjjön be hozzájuk, mert akkor Hrisztina egyszer s mindenkorra csöndben maradt

volna, elhallgatott volna, mint az anyja, amikor kinyitotta az ajtót Andreja nagyapjának, amikor azon a napos téli reggelen becsöngetett az ajtajukon, először és utoljára azóta, hogy elzavarta őket a házból. Akkor becsöngetett az ajtón, először és utoljára azóta, hogy elzavart minket a házból, folytatta hangosan Hrisztina, mintha kitalálta volna a lánya gondolatát, és mondom, szebb volt, mint az újságokban, mint a televízióban, mint egy híres amerikai színész, olyan megrázóan elegáns és magabiztos volt, olyan jóllakott, biztos sok és különféle dolgot evett, futott át az agyamon akkor, mert ha valaki csak sajtot és kenyeret eszik, nem nézhet ki ilyen szépnek, ilyen barna bőrünek, ilyen magasnak, becsöngetett az ajtón, és anyu kinyitotta neki, és ő átnyújtott neki valamilyen virágot, biztosan rózsát, de én nem emlékszem, és anyu megkérdezte, minek ez a rózsza és mit akar, és ő azt mondta: szeretném látni Hrisztinát.

És engem, kérdezte őt anyu, engem nem akarsz látni, nem, felelte, és én úgy elszomorodtam, mert anyu egész éjjel az arcán tartotta a borostyánleveleket, egész éjjel, és kifestette magát és befújta magát a lehetetlen parfümjével, és mindennek ilyen parfümszaga volt, és nem lehetett megmaradni a szobában, és lehet, hogy azért akartam kinyitni az ablakot, a mosogatóban az edények állandóan mosatlanok voltak, és minden kétséget kizáróan láttam: a konyhában volt egy patkány, amely éjjel felmászott a mosogatóban lévő piszkos edényekre, és rágcsálta a rajtuk maradt sajt- és kenyérmorzsákat. Így tehát patkányszag volt, mosatlantányér-szag, koszoságynemű-szag, elhanyagoltlakás-szag és parfümszag – egy nehéz, undorító, olcsó, fullasztó parfümé, amely úgy áradt anyuból, hogy valószínűleg még a pat-

kány is elmenekült a konyhából, mert többé nem láttam, ugyanúgy, ahogy egyébként az apámat se láttam többet, a nagy, barna bőrű, elegáns zeneszerzőt, aki elhagyott minket, hogy elmenjen az után a kurva után, az után a szuka után, akinek mindenki a lába elé omlott, a fekete ruhás kurva, aki a mandulaszemű Katalinát szülte neki, az érzéki csipőjű és vékony derekú, nagy mellű Katalinát, aki mindezeket az anyjától örökölte, a szukahajlamával, amelyet szintén az anyjától örökölt, hogy körbevezeli a területét, hogy senkit ne engedjen oda, a barna bőrű, elegáns és kielégült férfi megőrült Katalináért és az anyjáért, a fekete ruhás kurváért és a törvénytelenül született lányáért, mert anyu nem engedte és soha nem is engedte volna, hogy elváljanak, inkább meghalok, mondogatta anyu, mint hogy megengedjem ennek az aljasnak, ennek az állatnak, ennek az undorító alaknak, hogy elváljunk, aki romba döntötte az életemet, és egyfolytában a bíróságra járt és ügyvédekkel vitakozott, és a barátnőivel beszélt telefonon, sőt az utcán szembejövő embereknek is azt magyarázta, milyen undorító alak valójában a nagy zeneszerző, milyen söpredék, milyen szemét, milyen semmirekellő, milyen disznó, milyen impotens alak, milyen nyárspolgár, milyen fing, milyen hitvány, milyen ocsmány, milyen elviselhetetlen, milyen zenelopó, milyen gazfickó, milyen talpnyaló, milyen szolgálalkú az ő férje, aki már több éve a fekete ruhás kurvával és a törvénytelenül született Katalinával él, aki nekem a féltestvérem volt. Egy januári vasárnap reggel volt, folytatta Hrisztina, amikor apu becsöngetett az ajtón, Andreja pedig a szavak ostorától, anyja szokatlan vidámságától és bőbeszédűségétől lesújtva ült, hallgatta a vizet a fürdőszobában, tudta, hogy

az apja telitölti a kádat, hogy legalább egy óráig a fürdőszobában marad, soha nem jön ki, hogy megmentsen, gondolta magában Andreja, apunak egyáltalán nem fog eszébe jutni, hogy kijöjjön a fürdőszobából és megmentsen, és ő becsöngetett az ajtón, folytatta Hrisztina azzal a mazochizmussal, amely arra készítette őt, hogy meséljen, az apám, a te nagyapád, akiről te csak az újságokból, folyóiratokból és az ünnepeken hallottál, mert azóta állandóan ünneplik a születésének és a halálának évfordulóját, amint ez te is tudod, koncerteket szerveznek az emlékére, emlékműveket állítanak neki az ország különböző városaiban, ezt tudod, ugye? Tudom, felelte Andreja félajultan, tudom, és abban a pillanatban meg akart halni, hogy ne hallja tovább az anyja hangját, amely olyan váratlanul élénk volt, hogy ne hallja a történetet, ami olyan szokatlanul logikus és összefüggő volt, és amit nemsokára elmesélnek neki, nem akart hallani, nem akart tudni, nem akart emlékezni, nem akart élni, meg akart halni a Megváltó nevével eljegyzett anyja lábánál, ennek a hatalmas kék szemű, bánattól felpuffadt arcú és kicsi, parányi, teljesen, de teljesen egy összeaszott mazsolára hasonlító, testén a csalódottság ráncait viselő, örült Istenanya lábainál. Akkor ő becsöngetett az ajtón azon a januári napfényes reggelen, először és utoljára, ahogy már említettem, amióta elzavart minket, fekete bőrkesztyűje volt, és rajta a virág, ami valószínűleg rózsavolt, úgy csillogott, a rózsavolt, úgy csillogott, mintha kristályból lett volna, mintha áttetsző lett volna, komolyan mondom, feltűnően csillogott a virág a fekete bőrkesztyűn, a fekete nevezsapkán, a nagyon meleg, elegáns, valószínűleg angol télikabáton, és ő átnyújtotta anyunak azt a virágot, amely valószínűleg, ahogy már az előbb is

mondtam, rózsá volt, és azt mondta: szeretném látni Hrisztinát. És az anyám, a te nagymamád, akit nem ismertél, a földre dobta a virágot és elkezdte taposni, és elkezdett üvöltölni, felpaprikázódva elegáns kinézetétől, ragyogó barna bőrszínétől, télikabátjától, fekete kesztyűjétől, a nagy zeneszerző önteltségétől, aki Katalinával és a kurvával járja a világot, mert mindenhova elvitte őket magával, az a gondolat, hogy akár csak néhány napig távol legyen tőlük, elviselhetetlen volt számára, legalábbis ő így magyarázta a filharmónia zenészeinek, akiknek a feleségei továbbadták a szavait anyunak, anyu az ógörög maszkként kifeszült viaszarcával, ősz haja ódivatú tincseivel, a parfümjével, amelytől a patkány elmenekült a konyhánkból, a bizarrnak tetsző nyári kosztümjével a téli januári reggelen, mert ez a hamurózsaszín lenvászon kosztüm volt az egyetlen rendes, ahogy ő fejezte ki magát, rendes ruhája, szegény anyu, aki végtelenül megbántva érezte magát a fekete ruhás kurva miatt, a mandula-szemű törvénytelen lánya miatt, megőrült a szukáktól, akik elhódították a férjét, megőrült az elidegenedésétől, a hírnevétől, a gazdagságától és a megközelíthetlenségétől, a fénylő, barna bőrszínétől és a fekete kesztyűjétől, angol télikabátjától, amely biztosan sokkal többbe került, mint a mi egész évre való szenünk, amit alig tudtunk megvenni, szegény anyu elkezdte a lábával taposni a virágot, és üvöltött. Ez a jelenet már előre ismert volt, már tél előtt tudtam, már a napfényes januári reggel előtt, amikor ő becsöngetett az ajtón. A jelenet az előszobában játszódott le. Én az egyetlen szobában voltam, amelyben kályha volt. Ő elment anyu mellett és bejött a szobába.

Szervusz, Hrisztina.

Jó napot, apu.

Majd hallgattunk.

Van valami kifogásod ellene, hogy leüljek?

Nincs, apu.

És ő leült a két faszék közül az egyikre, amelyeken anyuval étkeztünk.

Szokatlanul csöndessé és napfényessé vált minden. Anyu az ajtó mögött állt, és hallgatózott.

Ő levette a kesztyűjét. Letette a zsírfoltos, morzsákkal teli faasztalra. Majd levette a sapkáját, és azt is az asztalra tette.

Meg akartalak kérdezni, mondta, és hirtelen elhallgatott.

És még hosszabb hallgatás következett.

A szoba megtelt a katicabogarak fényével.

Méretegetett ébenfekete szemével, sűrű fekete hajával, amely homloka két oldaláról omlott le, szép, természetfölötti, meleg, szívélyes, barna bőrű és boldog volt.

Már nem bírtam a hallgatást, nem bírtam a tekintetét, amellyel a szobát méretegette, valószínűleg már észrevett minden, minden szégyellni való dolgot, a szagokat, a foltokat, a morzsákat, a szakadt függönyt, a szétszabdalt szőnyeget, a piszkos lepedő szélét, amely kilógott az ágytakaró alól, és a nyakába ugrottam, és elkezdtem csókolgatni őt, apu, apu, apuci, szeress engem, vigyél magaddal, vigyél el innen, ments meg, ne hagyj egyedül, kérlek, apu, vigyél el! És az arcába fúrtam magam, és simogattam a haját és csókolgattam a szemét, és úgy sírtam, ahogy egyetlen gyereknek se lenne szabad sírni, figyelsz rám, Andreja? Figyelsz rám vagy sírsz? Te is úgy sírsz, gyermekem, ahogy egyetlen gyereknek se lenne szabad sírnia? Pavel nyilván teletöltötte a fürdőkádat, mert a vízcsobogás elhallga-

tott. Valószínűleg most lapozgatta a vastag hetilapot, Andrejának még úgy is tűnt, hogy hallja a lapozást. Ő megfogta a vállam, folytatta Hrisztina rettetéses vallomása paroxizmusában, és eltolt magától. Pánikba esett. Szeme rémülettel volt telve. Úgy csókolsz, mint egy odaliszk, mondta végül. És kérlek, hogy ülj le szemben a székre. És leültetett a szemben lévő székre. Ülj le szépen, mondta, szépen, és távolabb húzta a szemben lévő széket az övétől. Én szépen leültem, és a háttámlának dőltem, hogy pontosan teljesítem, amit kértek tőlem, hogy megfeleljek neki és hogy szófogadó legyek, és a lábaim a levegőben lógtak. Most minden rendben, ugye, kérdezte. Igen, feleltem, minden rendben, bár meg akartam kérdezni, hogy mi az az odaliszk, és hogy elvisz-e magával egy odaliszkit, de nem mertem. Valami nagy dolog volt készülőben, és nem volt értelme jelentéktelen szavakkal foglalkozni. Így, mondta még egyszer, így, így, így. Persze magát nyugtatgatta, nem engem. Holnap elutazom Londonba, és ebben a pillanatban a januári nap valahogy leszállt az ablakunkra és megvilágította a szemét – a hatalmas, fekete, az imént átélt pániktól elgondolkodott szemét.

Elviszel magaddal Londonba?, kérdeztem.

Nem, Hrisztina, tudod, hogy nem lehet.

És amikor visszajössz Londonból, elviszel magaddal?

Az anyukád nem fogja megengedni. Elszököm tőle, feleltem.

Ő meg fog találni téged, és újból hazavisz.

Tehát nem akarsz engem?

Ez nem igaz, Hrisztina, te az én gyerekem vagy.

Tehát nem szeretsz engem eléggé?

Eléggé szeretlek, Hrisztina, csak vannak dolgok, amiket te nem érthetsz.

Ha elmagyarázod, megértem, ígérem.

Nem, nem tudom elmagyarázni.

Tehát nem szeretsz? Mivel nem szeretted anyut, nem szeretsz engem sem?

Hrisztina, megtiltom, hogy ilyen kérdéseket tegyél fel!

És milyen kérdéseket tehetek fel?

A kérdéseket egyelőre én teszem fel. Majd ha megnősz...

Amikor megnövök, késő lesz, apu. Akkor már nem fogok neked kérdéseket feltenni, te pedig már nem fogsz élni, hogy válaszolj nekem.

Honnan tudod, hogy nem fogok élni?

Nem fogsz visszajönni Londonból.

Miért?

Mert meg fogsz ott halni.

Igen, nevetett fel idegesen. És miért fogok meghalni?

Mert nem szeretsz engem, apu.

Nem igaz.

Akkor vigyél el magaddal Londonba, és egyáltalán.

Te pont olyan arcátlan és pimasz vagy, mint az anyád. Úgy hasonlítotok egymásra, mint két tojás. Ő tanított arra, hogy így beszélj velem?

Nem, apu.

Senkivel sem szabad így beszélni, legkevésbé a saját apáddal!

Igen, apu.

Tudod te, milyen nehéz nekem?

Igen, apu.

Honnan tudod?

Nem tudom, honnan tudom, apu.

Hrisztina.

Igen, apu.

Mit szeretnél, mit hozzak neked Londonból?

Semmit, apu.

Ajándékot. Milyen ajándékot akarsz Londonból?

Csak azt akarom, hogy halj meg ott, apu.

És ő rám nézett. Nem tudom, hogy mondjam el neked, Andreja. Egyszerűen rám nézett. Sok napfény és nagy csönd volt. Minden megállt. Néhány másodperc volt csak, nem több. Megértette, hogy meg fog halni. Én is megértettem. Anyu is megértette, aki az ajtó mögött hallgatózott. Mindenki megértette. De már semmit nem lehetett tenni. Se neki, se nekem. Akkor megéreztem a sors lüktetését, Andreja, tudod, mi az a sors?

Nem tudom, anyu.

A sors... olyan valami, ami néhány másodperc, nem több alatt történik. Ezt a néhány másodpercet nem lehet visszaforgatni. Mint az aritmia. Mint egy hirtelen megszakítás. Tudod, mi az az aritmia?

Nem, anyu.

Hogy az apád halálát kívánd.

És soha nem kívánnám az apám halálát.

Te nem. Te soha. Te nem vagy apagyilkos. De én az vagyok.

Abból, amit elmeséltél, semmi nem igaz, anyu.

De igaz.

Mentséget, ürügyet akarsz keresni. Csak kitalálsz. Egy szót sem hiszek el a mesédből.

Néhány nappal később, egy reggel, folytatta Hrisztina, amely ugyanolyan napfényes és hideg volt, a telefon csengetni kezdett, én elbújtam az asztal alá, mert tudtam, mit fognak közölni. Egy jeges hang a minisztériumból közölte apám törvényes feleségével, hogy az apám infarktust kapott londoni turnéja alatt. Az orvosok mindent megtettek, hogy megmentsek. A kórházba vezető úton halt meg, a mentőautóban. Volt vele egy fiatal nő, az anyám biztos tudja, a kislányával. A kislányt Katalinának hívják. Remélik, hogy az anyám tud ró-

luk. Sajnálják, hogy egy ilyen európai híró zeneszerző eltávozott. Sajnálják, hogy mindezt közölniük kellett vele. De remélik, hogy ő mindenről tudott. A tiszteletadás a földi maradványai előtt a hadsereg központi klubjában lesz szerdán délelőtt tíztől tizenkettőig. Várható, hogy az Államtanács elnöke és a politikai bizottság több tagja is ott lesz. A Zeneszerzők Szövetségének elnöke, valamint közeli kollégái és barátai fognak beszédet mondani. Tudni szeretnék, hogy az anyám és én a hivatalos gyászolók között leszünk-e. Nem akarják botránnyal megszentelteleníteni az emlékét. Mindennek méltóságteljesen kell lezajlania, az ilyen nagy zeneszerzőnek kijáró tisztelettel. Mint gondol az anyám? Jelen lesz-e mint a törvényes felesége a hivatalos gyászolók között? Az anyám letette a telefont anélkül, hogy akár egy kérdésre is válaszolt volna. Leült velem szembe, és megint csönd lett, teljes csönd és sok napfény, úgy, mint mielőtt apu elment. Anyu nagyon sokáig nézett, majd kiment a konyhába, hogy levest főzzön. Utána mi ketten levest ettünk ebédre azon a zsírfoltos faasztalon és a két széken. Utána én összekészítettem a táskámat az iskolába. Anyu, amikor kikísért, azt mondta: estére – nem tudom, mit főzzek estére. Azt mondtam: ne főzz semmit, majd megint levest vacsorázunk. Ő azt mondta: jó, fogsz ma felelni valamiből? Azt feleltem: igen, valószínűleg, geometriából.

Amikor hazaértem, ott láttam öt felakasztva a szobában, amelyikben a két szék és az asztal volt, az egyetlen szobában, amelyikben volt kályha. A mennyezeti gerendáról lógott le a rózsaszín köntöse övé. A köntöse át volt itatva zsírfoltokkal, ugyanúgy, ahogyan az asztal. Alatta volt egy tócsa. Vizeletszaga volt. A teste lassan himbálózott hol az egyik, hol a másik

oldalra, valószínűleg a huzattól, amit én okoztam a külső, majd a belső ajtó kinyitásával. Becsuktam az ajtót és leültem a nappaliban, ahol csak egy villanyhősugárgázó volt, csak ünnepnapokon engedték meg magunknak, hogy bekapcsoljuk. Bekapcsoltam az elektromos hősugárgázót. Átmelegedtem. Rájöttem, hogy éhes vagyok. Kimentem a konyhába, és megláttam a levest. Fel tettem melegíteni. Szedtem magamnak egy tányérba a mosogatóból, mert nem tudtam elmosogatni, mert nem volt meleg víz, és rettentő hideg volt – valószínűleg anyu tányérjába szedtem magamnak a levesből. Megettem. Volt egy megkezdett szelet kenyér, már majdnem teljesen kiszáradt, talán anyué volt. Beletördeltem a levesbe, finom volt, forró, a tányér gőzölgött. Még jobban átmelegedtem. Ismét bementem a nappaliba. Az elektromos hősugárgázó működött. Meleg volt. Leültem elébe a földre, összegömbölyödtem, nagyon nagy fáradtságot éreztem, a legnehezebb feladatokból feleltettek geometriából, négyest kaptam. És azt mondták, hogy másnap algebraiból fognak feleltetni, és kaptam feladatokat, amiket meg kellett oldanom. Így talált rám Teodora, a fekete ruhás kurva. A mandulaszemű Katalinával együtt azért jött, hogy elvigyen. Még csak nem is csengettek az ajtón, egyszerűen kinyitották. Először láttam őket, miközben a másnapi algebraegyenleteket oldottam meg. Teodora azt mondta: az apád örülten szeretett téged, mától kezdve ugyanúgy fogok gondoskodni rólad, ahogy Katalináról gondoskodom. Máától kezdve te az én gyerekem vagy, és én vagyok a te anyád. És átölelt. Igazi ölelés volt. És letérdelt elé. És elsírta magát. És Katalina forgolódott és nézegette a nappaliban lévő tárgyakat. És én azt mondtam – jó, csak magammal kell vinnem az algebraikönyveimet. És

Teodora azt mondta – mindent magaddal kell hoznod. Többé nem jössz vissza ebbe a lakásba. Mindent, amit magaddal akarsz hozni, hozd. És én elkezdtem összeszedni a tankönyveimet, a táskámat, a körzőket, a háromszögvonalzókat, a paplant, mert nagyon meleg volt, azt mondtam – el kell vinnünk a szemet is a pincéből, mert az a tél végéig van, és ő azt mondta – jó, azt holnap átvisszük, azt mondtam – és a levest, amit anyu ma reggel főzött, és behoztam a leveses lábost a nappali közepére, ahová összeraktam az összes vagyonomat, és azt mondtam – és a mamát is, ő a másik szobában van, őt is el kell vinnünk magunkkal, és Teodora, a fekete ruhás kurva, aki egyáltalán nem volt feketébe öltözve, azt mondta: az anyukád és az apukád meghalt, nem vihetjük őket magunkkal, hagyunk kell őket, és nekünk hármunknak kell folytatnunk tovább, és akkor én azt válaszoltam: nem akarok más anyukát, nem akarom tovább folytatni senkivel, nem akarom, hogy összeszedjük a tankönyveimet, sem a paplanomat, ha nem vihetjük magunkkal anyut is, és Teodora azt mondta: akkor árvaházban fogsz élni, és én azt mondtam, hogy jobb lesz árvaházban élnem annál, hogy ne vigyük magunkkal az anyut, és akkor Teodora elkezdett telefonálni, és sok ember jött és elvitték anyut. És voltaképpen Teodora a te szeretett nagymamád, akit ismersz, az egyetlen nagymamád, az az asszony, aki úgy nevelt fel engem, mint a saját gyermekét, az anyám, Andreja, figyelsz rám vagy elaludtál?

Elaludtam, anyu, nem figyelek rád.

Teodora nem az igazi nagymamád, nem az igazi anyukám, Andreja, ezek fontos dolgok, miért alszol?

Nem tettem az alvást, anyukám, egyetlen anyukám, bolond, megtébolyult, pszichopata anyukám, nem aka-

rok az örültségéről hallani, nem akarok semmit se tudni rólad, nem akarok tudni a történeteidről, a sok nagymamámról, a híres nagyapámról, nélküled én nem vagyok semmi, én nem létezem, eltűntem a föld színéről, te vagy a kapocs az ég, én és a föld között, ne hagyj el többet, anyu, ne hagyj egyedül.

Andreja sírt, nem tudta, valóban kimondta-e ezeket a szavakat, vagy ez egy ima volt, a mazsolaként összeaszott, kicsi, kék szemű, az örültségtől és a boldogtalanságtól felpuffadt anyja lábánál sírt, a Megváltó nevével eljegyzett anyja lábánál sírt, a szenvedés miatt sírt, amely mindörökre rávésődött az arcára, a mosolya miatt sírt, amelyet az anyja örökre elvett tőle, a sorsa miatt sírt, pedig még csak tizennégy éves volt, és hogy hívták az anyukádat, anyu, azt, aki felakasztotta magát, nem mondom meg, nem akarom, hogy tudd, az öngyilkosoknak nincs nevük.

És te elmentél Teodorához és Katalinához lakni?

Én voltam az apám egyetlen törvényes örököse, és elmentem a tágas és hatalmas lakásába lakni, ahonnan ő elzavart minket anyuval, hogy Teodora és Katalina menjen oda. Tulajdonképpen nekik nem volt joguk ott lakni.

És te attól kezdve Teodorával és Katalinával éltél?

Igen, velük éltem.

Gyűlölted őket?

Igen. Nem. Nem tudom. Lányaim, lányaim, mondogatta Teodora, a két lányom úgy hasonlít egymásra, mint két tojás. Pedig ez nem volt igaz, mert Katalina, ahogy nőtt, szép, karcsú és magas lett, mint az anyja, érzéki csípőjű és vékony derekú, még csak tizenkét éves volt, amikor először hívták egy filmbe játszani, és csak ti-

zennégy éves volt, amikor mindenki, aki meglátta, beleszeretett, csak úgy hemzsegték a férfiak, akik nem tudták, Teodorába vagy Katalinába szeressenek-e bele, én pedig olyan voltam, mint a kis, csúnyácska szolgáljuk, én bezárkóztam a szobába, és nem mentem velük sehova, mert szégyelltem magam, ők ketten olyanok voltak egymás mellett, mint két párduc, szégyelltem az alacsony természetemet, görbe lábamat, rövid karomat, teljesen az anyám alakját örököltem, annyira örülök, hogy te magas vagy, Andreja, hogy az apád természetét örökölted, amely sudár és erős, tényleg örülök. Azt hiszem, ma estére eleget meséltem neked, hogy nem tudok jobban belemélyedni, nem kellett volna ezt tennem, bocsáss meg.

Andreja tovább hallgatta a vendégek nevetését, a vb-döntőnek pillanatok múlva kezdődnie kellett, a sportriporter ismerős hangját, időnként Ina nevetését, amikor az apja szeretője nevetett, az ínye és a fogai is kilátszottak, valahogy nagyon hosszú fogai voltak, valószínűleg ezért nem tetszett neki Ina, ezek miatt a hosszú fogak miatt, Andreja attól tartott, hogy Ina egyszer csak odahajol hozzá, és megharapja őt a hegyes, hosszú fogaival, sőt egyszer ezt el is mondta Pavelnek, aki nevetésben tört ki, tényleg félsz tőle?, kérdezte Pavel, nem, természetesen nem félek Inától, csak amikor nevet, bárkit elkezdhetne harapdálni a fogaival, nem, Andreja ezen az éjjelen nem akart az anyja után menni, a parkba akart menni Javorához, a barátaihoz, akik már biztosan ott vannak, és Andreja senkinek sem akarta elmesélni, senkinek, kivéve talán Javorát, mert mindenki Javorának mesélt, mindenki Javorával osztotta meg a dolgait, ő mindenkiről mindent tudott, és sohasem fedte fel

a titkokat, Javora mindent elnyelt magában, mint a sír, Andreja szeretett visszaemlékezni az első alkalomra, amikor Javorát meglátta, kedve lett volna felállni és Javora nyakába ug-rani, mintha már régóta ismerte volna őt, mintha álmodott volna róla, várta volna, amikor Javora első ízben meg-jelent az osztályban, teljes csend lett, és Javora úgy mosolyodott el, mint ennek a csendnek az ura, hozzá volt szokva, hogy ezt váltsa ki, és hogy át-hassa, és lassan elindult a padok kö-zött, és mindenkinek egyenesen a szemébe nézett, a szívébe, a pupillája körül halványkék a szeme, az írisze szélén pedig majdnem fekete, való-színűleg ezért nem tudja senki levenni a szemét Javoráról, és mindenki azt szeretné, hogy Javora ránézzen, hogy e szemek hatósugarába kerüljön, füg-getlenül attól, hogy diák vagy tanár-e az illető, Javorának olyan vonzása van, mint a mágnesnek, Javora közelében lenni megvilágosító és megnyugtató, mágikus érzés, ha figyeled, ahogy ne-vet, ha a szemét nézed, ő pedig min-dig nevet, pontosabban nem is ne-vet, hanem örül, mindennek örül, és Andreja szerette volna összeismertet-ni az anyjával, mert biztos volt benne, hogy Javora meggyógyítja az anyját. Néhányszor megkérte őt, anyu, sze-retnélek összeismertetni Javorával, a legjobb barátnőmmel, az én szobám-ban van, és az anyja unottan rázta a fejét a fotelben, és a tekintetét éle-te lidércnyomására meresztette, mert szerette azt, szeretett gyönyörködni és örülni annak a lidércnyomásnak, új-ból és újból átélni azt, szerette, hogy az lassan emésztí őt, és lassan meg-eszi őt az a januári napfényes reggel, amikor megölte az apját, amikor látta felakasztva az anyját, amikor Teodora lett a második anyja, a fekete ruhás kurva, amikor Katalina felnőtt, és a

legtehetségesebb és ismert színésznő lett, a mandulaszemű, amikor már gyerekkora óta szép és ismert volt, pedig az apja fattya volt, törvénytelen, házasságon kívül született, korcs. Sze-retett volna mindenkien bosszút áll-ni Katalina miatt, mert neki járt vol-na, hogy mandulaszemű és magas le-gyen, apja olajfényű, hosszúkás sze-meivel, sötét bőrével, magas hom-lokával, a törvényesen születettnek járt, hogy a szép Teodora legyen az anyja, aki fekete ruhás kurvaként is-mert, ő, az elsőszülött kellett volna, hogy tehetséges és ismert legyen, és nem a zabigyerek Katalina, Katalina, a szuka, ezért nem akart Hrisztina meg-ismerkedni Andreja legjobb barátnő-jével, mert bosszút akart állni, bosszút akart állni az egész világon és saját magán, ezért fordította el mindig te-kintetét a lányáról, amikor az kérlette őt, hogy ismerkedjen meg Javorával, ezért legyintett mindig unottan a ke-zével.

Javora, Javora, Javora.

Csak megérinthesse Javorát.

Csak a szemébe nézhessen.

***

A haja hosszú volt, mint a fű kö-rötte, szalmaszerű... naptól kiégett és valahogy nagyon spród... közelebb mentem, Javora felemelte a fejét és azt mondta: mondd a szavakat, ame-lyeket tudsz... És ismét lehajtott a fe-jét. Követte a kanyarulatokat, ame-lyeket egy hangya írt le a kezén. Nyu-gaton a dombok mögött ment le a nap, a fáradt és csendes fénye... hosz-zú idő telt el, vártam, hogy elinduljon, hogy elmenjen onnan, ahonnan jött... majd a csendben ismét hirtelen rám nézett: csak néhány szót mondj, ame-lyeket tudod, mit jelentenek... az ujjai egy fűcsomóval játszadoztak, a hangya

pedig azon mászkált le-fel, néztem a kezét, az éveit, a fiatalságát... valami mintha késsel belém vágott volna, ő a puszta földön ült, a lábamnál, mintha megmosná... és ismét a hangja, hajthatatlan és csendes: akkor mondd meg, csak egyetlen szót, és mondd meg, mit jelent... azt mondtam neki taláalomra: hó... ez volt az első dolog, ami eszembe jutott... hó... valami, ami eltűnik, ha hozzáérsz, valami, ami eltűnik nyáron... ő mintha felnevetett volna... mintha valami eszembe jutott volna... azt mondta: nagyon jó... többet nem tudtuk levenni a tekintetünk egymásról... a szeme kék és végtelen, mint felettünk az ég... és félelmetes... mint az ég... és teljes csend körülöttünk... csak a méhek, a nyár zümögése... ő az egyetlen a földön... ebben a csendben körülöttünk, teljesen ártatlanul mindent magára vállalt volna... és ki tudja, miért várta az én válaszat... te mi vagy, mi vagy te, ki vagy... azzal a szelídséggel a szemében... azt is mondtam neki: tudod, mindig meg akartam érteni azt, amit kérdezel tőlem, de nem tudom, én sem tudok semmit... elsápadt, halálsápadt volt a találkozó helyén, a fájdalomtól a kőre hajolt, a haja az arcába hullott... a válla rázkódott a zokogástól... már elindulhattam, már el is indultam, amikor visszafordultam, és úgy tűnt, hogy az utolsó napsugarak csak őt világították meg... a szemét, az arcát, a haját... minden más lassan beleveszett a szürkületbe... azóta mindig így álmodok Javorával, ahogy beszélt... beszélt...

Miről beszélt?

Az álmokról beszélt, hogy...

Folytassa.

Hogy az álmok... hogy ha egy nap ő nem lesz, nem szabad sírnunk...

Uralkodjon magán!... Köszönöm...

Folytassa.

Javora arról beszélt, hogy egyáltalán... egy ember sem hagyja el azokat, akiket szeret, hogy ez emberi kitaláció...

Elnézést, Andreja, megtenné, hogy pontosabban fejezi ki magát? Mi kitaláció Javora szerint?

A boldogtalanság, a fájdalom, az, ami velünk történt.

Ő nem tudta, mi fog történni.

Nem, nem tudta.

Az előbb azt mondta, hogy tudta.

Könyörüljön rajtam.

Ez az álom, amelyet az imént mesélt el – pontosan minek látja Javorát? Ő sugallta Önnek, hogy ilyen fényben lássa?

Nem. Javora az... az...

Legközelebb, amikor eljön hozzánk, meg fogom kérni, hogy előtte kapjon nyugtatót. Így nem lehet dolgozni. Ön megígérte nekem.

Tényleg meg fogok próbálni beszélni...

Nagyon hálás leszek Önnek. Ki tudja fejezni tömören és világosan, pontosan mit mondott Önöknek Javora?

Hogy mindenre emlékeznünk kell, hogy mi így is, úgy is megjegyezzük...

Mit jegyeznek meg?

Nem tudom...

Minél többet beszél, annál jobb lesz mindannyiuknak. Az álmokról volt szó. Mit mondott Önöknek Javora az álmokról?

Hogy azok jelek arra, hogy...

Igen?...

Hogy jeleket fog nekünk küldeni, hogy...

Könyörgöm Önnek, hogy uralkodjon az idegein... Könyörgöm Önnek, hogy ne sírja el magát ismét... Köszönöm... A pszichológus kérésére mára elég volt.

Genát Andrea fordítása